

Toksik Liderlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Toksik Liderlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31660>

Özet

Toksik Liderlik Ölçeği (TLÖ), Çelebi, Güner ve Yıldız (2015) tarafından, örgütsel bağlamda gözlemlenen yıkıcı ve olumsuz liderlik davranışları ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, liderlerin çalışanlara yönelik sergilediği deşersizleştirici, bencil, çarkıcı ve olumsuz duygusal durum yansıtan tutumları dört temel alt boyutta ele almaktadır. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olup, Toksik Liderlik fenomeninin akademik ve uygulamalı araştırmalarda güvenilir bir şekilde değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Toksik Liderlik, Liderlik Ölçeği, Örgütsel Davranış, Likert Ölçeği, Psikometri, Yönetim, Deşer Bilmezlik, Çarkıcılık.

Yazarlar

Nurhayat Çelebi, Hakan Güner, Vildan Yıldız.

Amaç

Toksik Liderlik Ölçeği'nin temel amacı, iş yerlerinde astlara zarar veren, etik dışı veya ben merkezli davranışları sergileyen liderlerin toksik özelliklerini sistematik olarak ölçmektir. Ölçek, bu tür olumsuz liderlik biçimlerinin örgütsel iklim, çalışan performans ve refah üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmacılar için tasarlanmıştır.

Bu araç, liderlik literatürüne katkıda bulunarak, yıkıcı liderlik davranışlarının spesifik boyutlarını tanımlamak ve bu davranışların sıklığını ve yoğunluğunu nicel verilerle ortaya koymak üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi, Türk kültürüne özgü örgütsel bağlamda toksik liderliğin anlaşılmasına olanak tanımıştır.

Yapı (Konstrukt)

Ölçek, literatürde tanımlanan Toksik Liderlik yapısını ölçmektedir ve bu yapıyı dört ayrı alt boyuta ayırmaktadır: Deşer Bilmezlik, Çarkıcılık, Bencillik ve Olumsuz Ruhsal Durum. Bu boyutlar, toksik bir liderin hem kişilerarası ilişkilerde hem de örgütsel karar alma süreçlerinde sergilediği yıkıcı davranış spektrumunu kapsamaktadır.

Deşer Bilmezlik: Çalışanların katkıları veya çabalarını takdir etmeme, onları görmezden gelme veya küçümseme eğilimini ifade eder.

Çarkıcılık: Liderin yalnızca kendi kişisel kazançları ve faydaları merkeze alarak, astlarını araç olarak kullanma ve kayırmacılık yapma davranışları içerir.

Bencillik: Liderin kendisini diğrlerinden üstün görmesi, aşırı özgüven sergilemesi ve yeteneklerini abartması gibi narsistik eğilimleri yansıtır.

Olumsuz Ruhsal Durum: Liderin anlđk duygusal durumunun iş ortamının genel iklimini olumsuz etkilemesi ve bu durumu bir yönetim aracı olarak kullanmasıdır.

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliği, kapsamlı bir psikometrik süreç izlenerek incelenmiştir. Özellikle toplanan veriler üzerinde Doğrulatoryc Faktör Analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA, bağılangıçta belirlenen dört faktörlü yapıyı (Değer Bilmezlik, Çıkarıcılık, Bencillik, Olumsuz Ruhsal Durum) ampirik verilerle uyumunu doğrulamak için kullanılmıştır.

Geçerlik çalışması, uç değerlerin elenmesi ve verilerin titizlikle yeniden toplanması süreçlerini takiben toplam 334 kişilik bir örneklem üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu analizler sonucunda, ölçeğin teorik olarak öngörülen yapıyı başarıyla temsil ettiği ve toksik liderlik kavramını geçerli bir şekilde ölçtüğü tespit edilmiştir.

Güvenirlik

Toksik Liderlik Ölçeğinin iç tutarlılık güvenilirliği, Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak değerlendirilmiştir. Genel ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha değeri 0.96 olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçeğin bütününde maddelerin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve mükemmel düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Ayrıca, ölçeğin dört alt boyutunun her biri için ayrı ayrı güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Alt boyutlara ait güvenilirlik katsayıları 0.89 ile 0.94 aralığında değişmektedir. Bu yüksek katsayılar, hem ana ölçeğin hem de alt boyutlarının araştırmalarda kullanılmak üzere son derece güvenilir olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek, dört alt boyuttan ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Faktör yapısı, Doğrulatoryc Faktör Analizi (DFA) ile doğrulanmıştır. Bu yapı, toksik liderliği dört temel bileşene ayrılarak, liderlik davranışlarının nüanslı bir şekilde incelenmesine olanak tanır.

Değer Bilmezlik: 11 madde

Çıkarıcılık: 9 madde

Bencillik: 5 madde

Olumsuz Ruhsal Durum: 5 madde

DFA sonuçları, her bir maddenin kendi faktörüne yüksek yük verdiğini ve faktörler arası

korelasyonların kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir, bu da ölçeğin ayrı ve anlamlı bir faktör yapısına sahip olduğunu teyit etmektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Özgün bir Türkçe ölçek geliştirme çalışmasıdır).

Format: 30 maddelik kendini değerlendirme ölçeği.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Örgütsel bağlamda çalışan yetkinler.

Yaş Grubu: Çalışma hayatındaki yetkinler (Genellikle 18 yaş ve üstü).

Popülasyon Detayları: Geçerlik çalışması 334 kişi üzerinden yapılmıştır. Örneklem, farklı sektörlerdeki çalışanlardan oluşmaktadır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li Likert derecelendirme formatını kullanır. Katılımcılar, kendilerine yöneltilen ifadelerle ne ölçüde hemfikir olduklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Örgütsel Psikoloji, Liderlik Stilleri, Çalışan Refahı, Toksik Liderlik, Yüksek Liderlik, Güvenirlik Katsayısı, DFA.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Saılanan kaynakta belirtilmemiştir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: Nurhayat Çelebi: nurcelebi@marmara.edu.tr

Yazın Adresi: Saılanan kaynakta detaylı adres bilgisi bulunmamaktadır. Sorumlu yazarın Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi ile ilişkili olduğunu varsayılmaktadır.

Sizler & Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2015.

Sizler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin bilimsel araştırmalarda kullanımı için yazar(lar) ile iletişime geçilmesi önerilir. Sorumlu yazarın iletişim bilgisi mevcuttur.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [toksik-liderlik-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/toksik-liderlik-olcegi-toad.pdf)

Referanslar

Çelebi, N., Güner, H. ve Yıldız, V. (2015). Toksik Liderlik Ölçeği' nin geliştirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 249 - 268. DOI: <http://dx.doi.org/10.14686/BUEFAD.2015111056>.

Ölçeğin yayımlandığı dergi bağlantısı: buefad.bartın.edu.tr.

Toksik Liderlik Ölçeği Maddeleri

Ölçek, 5'li Likert formatında (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= kesinlikle katılıyorum) derecelendirilmektedir. Ölçek toplam 4 alt boyut ve 30 maddeden oluşmaktadır. Aşağıda alt boyutlar ve örnek maddeler sunulmuştur:

Değer Bilmezlik (11 m): Çalışanlar na pek değer vermez.

Çarkırcılık (9 m): Sadece ona getirisi olan kişilere ayrıcalıklı davranır.

Bencilik (5 m): Diğerlerinden daha yetenekli olduğunu düşünür.

Olumsuz Ruhsal Durum (5 m): Onun o anki ruh hali iş ortamının iklimini/havasını belirler.